

**O'ZBEKISTON TOG'LI HUDUDLARIDA TURISTIK-REKREATIONS HUDUDLARNI
TASHKIL ETISH (SHAKLLANTIRISH) TAMOYILLARI SURXONDARYO
VILOYATI MISOLIDA**

Ruziyev Komil Botirovich

Toshkent Arxitektura Qurilish Universiteti.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17342056>

Mazkur tezisda O'zbekiston tog'li hududlarining, xususan Surxondaryo viloyatining turistik-rekreatsion salohiyati, ularni shakllantirish tamoyillari va rivojlantirish istiqbollari tahlil qilinadi. Tadqiqotda tog'li hududlardagi tabiiy landshaftlar, tarixiy-madaniy yodgorliklar, iqlim sharoiti va infratuzilma imkoniyatlari o'rganilgan. Shuningdek, turizmni barqaror rivojlantirishda ekologik muvozanat, mahalliy aholi ishtiroki va zamonaviy boshqaruv yondashuvlari muhim omil sifatida qayd etiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlariga muvofiq, turizm sohasini iqtisodiyotning strategik tarmog'iga aylantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi.

Shu jarayonda tog'li hududlarning turistik imkoniyatlarini ishga solish mamlakatning iqtisodiy o'sishi va mintaqaviy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Tog'li hududlar – toza havo, manzarali tabiat, tarixiy obidalar va madaniy an'analar uyg'unlashgan hududlar bo'lib, ular ichki va tashqi turistlar uchun katta jozibaga ega.

Surxondaryo O'zbekistonning eng janubiy viloyati bo'lib, Hisor tizmasining janubiy etaklarida joylashgan. Viloyatda relefning xilma-xilligi — tog'lar, vodiylar, daralar, o'rmonzorlar va daryo vodiylari turizmning turli shakllarini rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratadi.

Hududdagi Boysun tog'lari, Sariosiyo vodiysi, Sangardak sharsharasi, Derbent darasi kabi tabiiy ob'ektlar ekologik va sarguzasht turizmi uchun katta imkoniyatlarga ega. Iqlimning mo'tadilligi, bahor va kuz fasllarining uzoq davom etishi bu joylarda yil davomida turizm faoliyatini yo'lga qo'yish imkonini beradi.

Surxondaryo viloyati qadimiy tarixga ega bo'lib, u yerda qadimiy Termiz shahri, Fayoztepa, Kampirtepa, Qoratepa, Dalvarzintepa singari arxeologik yodgorliklar mavjud. Bu obyektlar nafaqat O'zbekiston, balki Markaziy Osiyo tarixini o'rganishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, Boysun madaniyati UNESCOning nomoddiy madaniy merosi ro'yxatiga kiritilgan bo'lib, bu hududda etnoturizmni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar mavjud.

So'nggi yillarda Surxondaryoda turizm infratuzilmasini rivojlantirish borasida muhim ishlar amalga oshirilmoqda. Termiz xalqaro aeroporti, yangi avtomobil yo'llari, mehmonxonalar, ekoturizm maskanlari va dam olish zonalari buning yaqqol misolidir. Shu bilan birga, ayrim tog'li hududlarda transport yo'llarining yomonligi, xizmat ko'rsatish sifati va axborot infratuzilmasining sustligi turizm rivojiga to'sqinlik qilayotgan omillardan hisoblanadi.

Surxondaryo viloyatida ekoturizm, etnoturizm, diniy ziyorat turizmi, sport va ekstremal turizm turlarini rivojlantirish istiqbollari mavjud. Ayniqsa, Boysun tog'larida xalqaro festival va ekspeditsiyalar tashkil etish, Sariosiyo vodiysida tog' piyoda yurish (trekking) yo'nalishlarini yaratish, Termizda ziyorat turizmini rivojlantirish bo'yicha rejalarning amalga oshirilishi mintaqa iqtisodiyotiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

O‘zbekistonning tog‘li hududlarida turistik-rekreatsion hududlarni shakllantirish – bu nafaqat turizmni rivojlantirish, balki mahalliy aholining farovonligini oshirish, yangi ish o‘rinlarini yaratish va ekologik barqarorlikni ta‘minlashning muhim omilidir. Surxondaryo viloyatining tabiiy, tarixiy va madaniy boyliklari ushbu hududni mamlakatning janubiy turizm markaziga aylantirish imkonini beradi. Shuning uchun davlat siyosati, investitsiyalar va infratuzilma rivoji uyg‘un holda olib borilsa, bu mintaqa O‘zbekiston turizm xaritasida yetakchi o‘rinni egallashi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni, 2022-yil.
2. “O‘zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirish konsepsiyasi”, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 2019-yil.
3. Karimov, A. va boshqalar. Turizm asoslari. – Toshkent: O‘zbekiston Milliy universiteti nashriyoti, 2020.
4. Sharipov, B. Turistik-rekreatsion geografiya. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2021.